

Fra: Mikael Sjöberg [<mailto:MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk>]
Sendt: 28. marts 2020 18:58
Til: Ketty Gammelgaard <Ketty.Gammelgaard@ft.dk>
Emne: Dommerforeningens bemærkninger til hastelov om corona-smitte

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240
København K

Retsudvalget har ved brev af 26. marts 2020 anmodet om Dommerforeningens eventuelle bemærkninger til L157 om skærpet straf for lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19.

Indledningsvis vil Dommerforeningen gerne takke for muligheden for at komme med nogle synspunkter i en situation, hvor den sædvanlige høringsproces er sat ud af kraft.

Som anført i breve forleden til ministeren og medlemmer af Retsudvalgets er det et politisk valg, om man vil sende et signal til befolkningen om, at kriminalitet med forbindelse til den igangværende corona epidemi skal straffes særlig hårdt.

Som ligeledes anført i brevene er der ikke tvivl om, at domstolene inden for den nuværende lovgivning kunne have tillagt kriminalitet af denne karakter endog særdeles skærpente omstændigheder og i de enkelte tilfælde ville kunne dømme betydeligt hårdere end anført i de talrige eksempler, der er anført i lovforslaget. Det er imidlertid et politisk valg, at man ikke vil afvente og se, om domstolene i praksis lever op til de politiske forventninger, men i stedet vælger at lovgive.

Lovforslaget er efter Dommerforeningens opfattelse udtryk for en uhensigtsmæssig form for strafferetlig detailregulering, som i praksis risikerer at give anledning til besværlige fortolkningsproblemer. Domstolene skal jo bl.a. sikre, at der er et rimeligt forhold mellem straffene i forskellige slags sager, og det lettes ikke af, at Folketinget går i enkeltheder ved at diktere straffen i udvalgte tilfælde. Lovforslaget indeholder således alt for mange eksempler, der når det kommer til stykket aldrig kan dække dagligdagens virkelighed. Med eksempler risikerer man at indsnævre, og åbner ikke for rimelige undtagelser, jf. nedenfor.

Man kunne med fordel have valgt at indføre en mere generel udmålingsregel om strafskærpelse i de relevante tilfælde, men uden at gå så meget i enkeltheder ved at forhøje strafferammerne.

Dommerforeningen noterer sig imidlertid, at der er taget det sædvanlige forbehold i lovbemærkningerne om, at straffastsættelsen skal ske i overensstemmelse med almindelige udmålingsprincipper, således at der i det konkrete tilfælde lægges vægt på formildende og skærpente omstændigheder.

At dømme efter første behandlingen samler der sig et bredt flertal bag lovforslaget. Dommerforeningen har derfor i det følgende koncentreret sine bemærkninger til lovforslaget, som det foreligger.

Der foreslås indsat en ny, midlertidig bestemmelse i straffelovens § 81 d, der – i korte træk – indebærer

- en fordobling af straffene for en lang række opregnede forbrydelser, hvis disse *"har baggrund i eller sammenhæng med"* COVID19-epidemien her i landet,
- en firdobling af straffene for overtrædelse af de samme forbrydelser, hvis de er begået under omstændigheder, hvor der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af epidemiens skadevirkninger. I disse

tilfælde skal der efter forslaget stk. 3 tillige udmåles en tillægsbøde på fire gange den tilsigtede eller opnåede fortjeneste – samtidig med, at der skal ske konfiskation af en eventuel fortjeneste (LF35).

- en bestemmelse om, at det også i relation til alle andre forbrydelser skal anses for skærpende, hvis de har *"har baggrund i eller sammenhæng med"* COVID19-epidemien her i landet, jf. stk. 4.
- Der foreslås en solnedgangsklausul, hvorefter bestemmelsen ophører den 1. marts 2021. Efter bemærkningerne er det dog meningen, at der også efter denne dato vil kunne straffes for forbrydelser begået før bestemmelsens ophør.

Bestemmelsens ordlyd er potentielt meget vidtgående, da det i høj grad er et åbent spørgsmål, hvad der skal til for, at en forbrydelse *"har baggrund i eller sammenhæng med"* COVID19-epidemien. I de specielle bemærkninger til bestemmelsens stk. 1 er dette udtryk dog skåret ned til den situation, at den pågældende lovovertrædelse *"helt eller delvis skal have været motiveret af eller have til formål at udnytte den situation i landet, som covid-19-epidemien i Danmark har medført"* (se LF, side 27).

Hvis det er rigtigt forstået, at der skal have været et element at udnyttelse af situationen, giver skærpesforslaget god mening i den forstand, at det rammer noget særligt dadelværdigt i den givne situation, og selvom domstolene nok kunne have fundet ud af at skærpe straffen også uden lovændringen. Det bemærkes herved, at lovforslagets bemærkninger undlader at omtale bestemmelsen i straffelovens § 80.

Hvis bemærkningen derimod kan læses sådan, at den også går på forbrydelser, der er motiveret af, men som ikke har karakter af udnyttelse, (*"helt eller delvis skal have været motiveret af... den situation i landet, som covid-19-epidemien i Danmark har medført"*) kan man overveje, om den ikke kommer til at ramme skævt. For eksempel kunne man forestille sig, at en person, hvis 85-årige mor er Coronasyg, begår et tyveri af (et mindre antal) værnemidler for at kunne pleje moderen uden risiko for at selv at blive smittet eller for at risikere at smitte sin egen familie. Tilsvarende kunne man forestille sig, at to personer i et supermarked kom op at slås om at få fat i den sidste flaske håndsprit eller lignende. I sådanne situationer, hvor den strafbare handling ikke begås for at udnytte Covid 19-situationen, men ikke desto mindre er motiveret af situationen, nemlig den desperation, den forårsager, forekommer det umiddelbart mindre rimeligt at anvende de så stærkt forhøjede strafferammer. Omvendt kan man også i disse tilfælde sige, at der tale om beskyttelse af knappe ressourcer i en særlig situation.

Lovudkastets bemærkninger er efter Dommerforeningens opfattelse ikke klare: Ikke alle de foreliggende eksempler i lovforslaget forudsætter en udtrykkelig udnyttelse af situationen, jf. for eksempel indbrudseksemplet på side 28 i de specielle bemærkninger. På den anden side synes bemærkningerne til den tilsvarende bestemmelse i stk. 4 klart at forudsætte, at der kun er tale om udnyttelse også i stk. 1: *"På samme måde som i forhold til stk. 1, er det en betingelse for at skærpe straffen, at den pågældende lovovertrædelse helt eller delvis skal have været motiveret af at udnytte den situation i landet, som covid-19-epidemien har medført i Danmark"* (LF35).

Det foreslås derfor, at det bliver præciseret yderligere, om forslaget alene har til formål at skærpe straffen i de tilfælde, hvor der er tale om udnyttelse af situationen, eller om det også tilsigter at omfatte de øvrige tilfælde.

Domstolene ville lyset af situationens farlighed nok kunne have fastsat højere straffe end angivet i Rigsadvokatens bødekatalog eller normalniveauet for de opregnede forbrydelser mv., men det er nok svært at forestille sig, at man ville være nået frem til en så betydelig forhøjelse, som forslaget lægger op til. Som tidligere bemærket, er dette et politisk valg, som Dommerforeningen som udgangspunkt ikke blander sig i.

Men med en så voldsom skærpelse vil man nok kunne risikere at komme til at se nogle straffe, der i meget høj grad stikker ud i forhold til det normale strafniveau.

Det fremgår af lovforslagets § 2, stk. 1, at det træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende. Hvis bekendtgørelsen ikke sker ved et døgnbegyndelse, vil det formentlig kunne give anledning til en vis usikkerhed, fra hvornår på dagen bestemmelsen vil kunne anvendes. Formuleringen er tidligere er blevet brugt for at hindre hamstring eller lignende, men er vel næppe nødvendig her? Det ville formentlig være tilstrækkeligt at sige, at det træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Dommerforeningen noterer, at bestemmelsen i § 81d ophæves den 1. marts 2021. Det er efter foreningens opfattelse positivt, at lovforslaget indeholder en såkaldt solnedgangs klausul, omend ophævelsesdatoen synes valgt noget langt ud i fremtiden.

Lovforslagets almindelige bemærkninger indeholder nærmere overvejelser om forholdet til EMRK artikel 7. Det skyldes forudsætningen om, at der også efter bestemmelsens ophævelse vil skulle kunne straffes for overtrædelser begået inden ophævelsen.

Det kunne overvejes, at man i stedet valgte den lettere og hjemmelsmæssigt mere sikre lovtekniske løsning i solnedgangs-klausulen (lovforslagets § 2, stk. 3" efter ordene "den 1.marts 2021" at indsætte : ", idet bestemmelsen dog fortsat finder anvendelse på overtrædelser begået inden denne dato".

Der er efter Dommerforeningens opfattelse ikke tvivl om, at forslaget må antages at medføre øgede udgifter til domstolene. Flere af sagerne kan – ikke mindst i lyset af de betydelige strafskærpelser og de mulige afgrænsningsvanskeligheder forslaget medfører – i øvrigt også forventes at blive ganske tidskrævende.

Det er fortsat Dommerforeningens opfattelse, at lovgivning af denne karakter, der griber ind i flere bestemmelser i straffeloven og forrykker straffene i den samlede lov, ikke egner sig til hastebehandling. Regering og Folketing har allerede sendt et signal om, at kriminalitet i forbindelse med corona epidemien skal straffes hårdt og meget hårdere end tilsvarende forbrydelser, der ikke er relateret til epidemien. En egentlig hastebehandling synes derfor uforholdsmæssig, men det er naturligvis igen et politisk valg, om man finder det forsvarligt.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

Mikael Sjöberg

Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening

Direkte: + 45 99 68 65 01/ + 45 21 66 18 49

